

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. In quo essentia peccati originalis consistat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

lem communicandam. De quo videri possunt A
Salmanticenses disp. 14. dubio 6. §. 3.

72. Inferes septimò, quòd si Eva peccasset, Adamo non peccante, filii ejus non contraherent originale peccatum, benè tamen è contra: quia scilicet Eva non fuit instituta caput morale humani generis, sed solus Adam.

Dices: Præceptum de non comedendo, & comminatio mortis, non solum Adamo, sed etiam Evæ facta sunt: Sed ex præcepto & comminatione suprâ intulimus pactum Dei cum Adamo, quo fuit constitutus caput morale humani generis: Ergo uterque debet caput agnoscere divisivè aut collectivè, & consequenter ab utroque culpa originalis contrahitur. Unde sicut ad Roman. 5. dicitur: *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit*, ita Eccle. 25. asseritur quòd à muliere initium factum est peccati.

Respondeo quòd licèt tam præceptum, quam comminatio mortis Adamum & Evam respexerint, diversimodè tamen; Evam quidem ut singularem personam, Adamum verò tanquam caput naturæ: unde à solo Adamo culpa originalis contrahitur, sicut ab eo solo justitia originalis in statu innocentie fuisset transfusa in posteros. Cùm verò dicitur quòd mulier est initium peccati, hoc intelligendum est per modum occasionis & susceptionis, non verò per modum principii transfusionis, ut explicat D. Thomas 1. ad Corinth. 15. lect. 3. & in 4. dist. 1. qu. 2. art. 2. quæstiunc. 2. ad 1.

ARTICVLVS V.

In quo essentia peccati originalis consistat?

73. **I**TA difficile est peccati originalis naturam comprehendere, ut ipse Augustinus Doctorum aquila, cujus acies perspicacissima secretiora divinæ gratiæ arcana penetravit, ad hujus difficultatis aspectum caligare, & in hac quæstione anceps dubiusque hætere videatur: nam in Epistola ad Hieronymum suam ignorantiam fateri non erubescens, ab illo petit edoceri, & libro de moribus Ecclesiæ cap. 22. dicit: *Hoc peccatum antiquo nihil est ad predicandum notius, nihil est ad intelligendum secretius*. Unde cùm, teste Tertulliano lib. 2. de Nat. Varietas opinionum veniat ex ignorantia veritatis, non mirum, si in hujus difficultatis resolutione Authores ita inter se dividantur, ut ferè tot sint sententiæ quot capita. Antequam eas referamus, & quid in hac materia probabilius, & menti S. Doctoris conformius sit, declaremus, errores Hæreticorum hujus temporis breviter confutandi sunt. Unde sit

S. I.

Hæreticorum errores referuntur ac refelluntur.

74. **I**NTER errores, qui circa naturam peccati originalis his temporibus prodire, primus & omnium absurdissimus est error Matthiæ Flacii Illirici, Lutheranorum rigidorum Patris, qui in libello de peccato originis asserit illud non esse accidens superadditum, sed ipsam substantiam animæ rationalis, quæ tota substantialiter mansit ex peccato Adami corrupta. Hic error, seu potius delirium, ab omnibus rejici-

Tom. III.

tur. Primò quia incidit in Manichæorum hæresim, qui peccatum substantiam quandam seu naturam esse asserbant. Secundò, quia ex illo sequitur Deum esse authorem peccati originalis: cum enim anima, utpote per creationem facta, solum causetur à Deo, si seipsa, & non ratione alicujus superadditi, sit mala moraliter malitiâ originali, Deo talis malitia tribuenda erit. Tertio, quia pugnat cum Tridentino sess. 5. canone 5. asserente per baptismum tolli totum id quod habet veram & propriam rationem peccati, cùm tamen per baptismum nihil substantiale animæ rationalis tollatur. Denique quia Philosophiæ principiis opponitur, ex quibus habetur animam rationalem immortalem & incorruptibilem esse.

Ex his confutatus manet secundus error parùm à præcedenti distans, qui est Lutheri, Kemnitii, & aliorum hæreticorum, asserentium quòd licèt peccatum originale non sit ipsa anima rationalis, est tamen aliquid substantiale corporeum, ut cor, hepar, vel ipsum compositum, quòd dicitur humana natura. De quo videri potest Belarminus lib. 5. de amissione gratiæ cap. 2.

Tertius eorumdem hæreticorum error, & ferè omnium qui Lutheri & Calvini semitis inceserunt, affirmat peccatum originale formaliter esse concupiscentiam & fomitem, quæ nos ad malum inclinant. Qui error hoc uno argumento proferitur. Per baptismum tollitur in renatis quicquid habet veram & propriam rationem peccati, ut definitur in Tridentino sess. 5. can. 5. & constat ex verbis illis Apostoli ad Roman. 8. *Nihil damnationis est in his qui sunt renati in Christo Jesu*: At concupiscentia non tollitur per baptismum, sed ad agonem in renatis relinquitur, ut ibidem sancta Synodus docet, & colligitur ex D. Paulo ad Roman. 7. dicente, *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ* &c. Ergo essentia peccati originalis nequit formaliter in concupiscentia consistere.

Hæc ratio probat, non solum in baptizatis, sed etiam in non baptizatis, concupiscentiam non esse formaliter originale peccatum: nam si hoc tollitur per baptismum, & illa remanet, manifestum est, neque ante baptismum ipsam concupiscentiam secundum se fuisse peccatum originale formaliter.

Objiciunt in primis hæretici varia Apostoli testimonia, in quibus concupiscentiam appellat peccatum: inter quæ istud ad Roman. 7. celebre est, *Jam non ego operor illud, sed quòd habitat in me peccatum*; id est concupiscentia: Sed illa non potest esse peccatum actuale, cùm non sit actus, sed habitus: Ergo erit peccatum originale.

Communis responsio est, Apostolum appellare concupiscentiam peccatum, non quòd sit peccatum formaliter, sed quia ex peccato est, scilicet originali, & ad peccatum inclinat, videlicet actuale; seu quòd idem est, appellatur peccatum, quia est effectus peccati originalis, & causa peccati actualis. Ita Tridentinum sess. 5. can. 5. ubi sic dicitur: *Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, Sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatum appellari, quòd verè & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat*. Quam doctrinam desumpsit Concilium ex Augustino

lii

lib. 1. retract. cap. 15. & lib. 1. de nuptiis cap. A
23. ubi dicit concupiscentiam vocari peccatum
quia peccato facta est. cum jam in regeneratis non
sit ipsa peccatum; sicut vocatur lingua locutio
quam facit lingua, & manus vocatur scriptura
quam facit manus. Itemque sic vocatur pecca-
tum, quia peccatum, si vincit, facit: sicut vo-
catur frigus pigrum, non quod à pigris fiat, sed
quod pigris faciat.

79. Sed contra hanc solutionem instabis ex eod-
dem S. Doctore lib. 5. contra Julian. cap. 3.
ubi sic ait: Sicut cecitas cordis & peccatum est,
quo in Deum non creditur, & pœna peccati quæ
cor superbum digna animadversione puniuntur, &
causa peccati, cum aliquid mali cordis errore
committitur: ita carnis concupiscentia, adversus B
quam bonus concupiscit spiritus, & peccatum est,
quia inest illi inobediencia contra dominatum
mentis, & pœna peccati est, quia reddita est me-
ritis inobediencia, & causa peccati est, defectio-
ne consentientis, vel contagione nascentis. Qui-
bus verbis aperte docet concupiscentiam esse in
se peccatum, & non solum causam vel effectum
peccati.

80. Respondeo concupiscentiam idcirco ab Augu-
stino dici esse peccatum, & non solum causam
vel effectum peccati, quod sit vitium & infir-
mitas naturæ, prout à Deo fuit instituta, tol-
lens primam illius integritatem & perfectio-
nem; non autem quod sit propriè & formaliter
peccatum aut offensa Dei: ibi enim agebat C
contra Pelagianos, asserentes concupiscentiam
non esse malam, nec vitium aut infirmitatem
naturæ, sed rem prorsus indifferentem; contra
quos dicit eam esse malam, pœnamque peccati,
ac vitium naturæ institutæ à Deo.

Dices, Comparat Augustinus concupiscentiam
cum cœcitate cordis, quæ Deo non cre-
ditur: Sed hæc propriè & formaliter est pecca-
tum: Ergo & concupiscentia.

81. Respondeo primò: Etiam si cœcitas cordis
esset peccatum, non tamen sequeretur concu-
piscenciam apud Augustinum, esse peccatum;
quandoquidem non est necesse, ut quæ inter se
comparantur, per omnia & in omnibus conveniant,
sed satis est quod in aliquo conveniant: quod in omnibus ferè cõparationibus repetitur. D

Respondeo secundò, ipsam cordis cœcita-
tem, nisi sit aliquo pacto voluntaria, non esse
propriè peccatum, ut constat in infidelibus ne-
gativè, qui nihil unquam de Evangelio audierunt,
nec audire potuerunt, in quibus pro-
pterea ignorantia mysteriorum fidei prorsus est
inculpabilis, ut docet S. Augustinus Epist. 105.
dicens: *In illis qui non audierunt, neque potue-
runt, pœna peccati est non credere, non autem
peccatum.* Et S. Thomas 2. 2. qu. 10. art. 1. his
verbis: *Si infidelitas accipiatur secundum nega-
tionem puram, sicut in illis qui nihil audierunt
de fide, non habet rationem peccati, sed magis
pœna, quia talis ignorantia divinatorum ex pecca-
to primi parentis consecuta est.* E

82. Objicies secundò: Concupiscentia est for-
maliter malum morale: Ergo est peccatum for-
maliter: Sed non personale, ut patet: Ergo ori-
ginale. Antecedens, in quo est difficultas, sua-
detur primò. Id quod legi opponitur, est malum
morale formaliter: Sed concupiscentia opponi-
tur legi, juxta illud Pauli ad Roman. 7. *sentio
aliam legem in membris meis repugnantem legi
mentis meæ:* Ergo est malum morale formali-

ter. Secundò, Solum malum morale odio habe-
tur à Deo, cum nihil odio habeat eorum quæ
fecerit, & omnia fecerit, præter peccatum seu
malum morale: At Deus concupiscentiam odio
habet, ut docet Augustinus in illud Psal. 45.
Malitiam autem non odit: quocirca etiam
justi illam odio prosequuntur, juxta illud Pau-
li ad Roman. 7. *Quod odi malum illud facio:*
Ergo concupiscentia est formaliter malum mo-
rale. Probatur tertio idem Antecedens: Solum
malum morale subterfugit Dei causalitatem, jux-
ta illud Joan. 1. *sine ipso factum est nihil,* id est,
Augustino interprete, sine ipso factum est pec-
catum, quod nihil est: Sed concupiscentia cau-
salitatem Dei subterfugit; aliàs cum illa ad pec-
catum inclinet, Deus illam causans, ad pecca-
tum instigaret: Ergo est formaliter malum
morale.

Respondeo, negando Antecedens, Ad cujus
primam probationem, distinguo Majorem: Id
quod legi opponitur formaliter ratione sui, est
malum morale formaliter, concedo Majorem:
quod legi opponitur tantum causaliter, nego
Majorem. Similiter distinguo Minorem: concu-
piscencia opponitur legi, causaliter, concedo
Minorem: formaliter, nego Minorem, &
Consequentiam.

Ad secundam probationem, nego Majorem:
non enim solum odio habetur à Deo quod est
malum morale formaliter, sed etiam quod est ma-
lum morale causaliter, id est causa malitiæ mo-
ralis, ut constat in habitu vitioso, in materia-
li peccati, reduplicativè ut tale est, seu prout
fundat malitiam moralem: utrumque enim odio
habetur à Deo, & tamen in neutro malitia mo-
ralis reperitur formaliter, sed causaliter tantum
aut fundamentaliter. Ex quo patet solutio ad ter-
tiam probationem. Major enim pariter neganda
est: habitus siquidem vitiosus, & materiale pec-
cati, reduplicativè ut tale, seu prout fundat mali-
tiam moralem, non causalitè à Deo, & tamen
non sunt formaliter mala malitiæ morali, sed cau-
saliter tantum vel fundamentaliter, ut diceba-
mus: unde licet concupiscentia accepta formaliter
non causetur à Deo, non sequitur eam esse
formaliter malam malitiæ morali, sed causaliter
tantum, quatenus inclinat ad peccatum, & est
causa illius. Potest etiam dici mala & peccatum
materialiter, quia ut docet D. Thomas hic ar. 3.
*Peccatum originale materialiter est concupiscen-
tia, formaliter verò defectus originalis justitiæ.*

Sed quæres, an ly materialiter, à D. Thoma
propriè & in rigore usurpetur, vel solum largè
& impropriè, quatenus id quod consequenter
& illativè ad peccatum originale se habet, quod-
dammodo ejus materia dici potest?

84. Respondeo cum Salmanticensibus hic disp.
16. dub. 4. §. 3. concupiscentiam, juxta doctri-
nam D. Thomæ, esse verè & propriè materiam
originalis peccati, eoque modo quo in actuali
actus exterior habet se ut materia, respectu in-
terioris, vel conversio respectu averfionis. Ita
enim expressè docet S. Doctor qu. 3. de malo
art. 7. in corp. ubi sic concludit: *Ignorantia &
fomes sunt materialia in originali peccato, sicut
converso ad bonum commutabile in actuali.* Et
qu. 4. art. 2. multoties id repetit tam in corpore
quàm ad argumenta: in solutione verò ad 11.
sic ait: *Concupiscentia potest dupliciter considera-
ri: uno modo secundum quod est in alio, & hoc
modo concupiscentia que est in patre ponitur cau-*

sa originalis peccati, quod est in filio, & non est de essentia ejus, sed precedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & precedit quodammodo per modum materiae, sicut corpus precedit animam in ordine causa materialis.

§. II.

Absurda vel improbabilia quorundam Catholicorum sententia excluduntur.

85. **P**RÆTER errores manifestos §. precedenti confutatos, sunt quaedam Catholicorum sententia, quae licet hæretica non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurda & improbabiles communiter à Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, causata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinae, seu furfuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat: unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsecè parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eandem sententiam tuetur Alphonsus S. Ineron super cap. 5. Epistola ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

86. Illa tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vazquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & à prædicto errore parum recedens; idèdque aboleri iusta est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primò, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posteros ejus transiens, quo intrinsecè peccatores denominantur.

87. Secundò impugnatur prædicta sententia: Tridentinum sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim inest ejus posteris, aut eos afficit intrinsecè, sed solum extrinsecè & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus; neque est aliquid traductum per generationem tanquam per causam: Ergo juxta Tridentinum aliquid distinctum à peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat.

88. Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & injustitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam à Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificato sua propria sanctitas, distincta à sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his

Tom. III.

qui ex Adamo propagantur, debet esse sua propria injustitia, & peccatum intrinsecum, distinctum à peccato ipsius Adami.

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsecè afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, aliàs non esset proportio inter culpam & pœnam.

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: Sed constituti per aliquid, non denotat causam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effectivè, sed formaliter constituit parvulos peccatores; & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis.

Respondeo quod licet regulariter, *ly constituti per aliquid*, causam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed causali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam justii constituuntur multi*: At per obedientiam Christi non constituimur justii formaliter, sed effectivè solum, quatenus Christi obedientia est causa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis nos formaliter, ut patet ex Tridentino sess. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *per inobedientiam unius*, non denotant causam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed duntaxat effectivam.

Tertia sententia, quæ ut absurda & improbabilis communiter rejicitur, asserit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Roffensis art. 2. contra Lutherum, Altiliodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 30. qu. 3. illamque Vazquez disp. 13. cap. 3. attribuit Augustino, & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Cæteris tamen Theologis improbabilis hæc sententia visa est: Nam nomine *reatus* intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quòd in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpâ, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quòd verò essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadet. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

Dices primò: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87. art. 1. ad 2. ait, *puniri non est malum, sed fieri pœnâ dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malitia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

Respondeo quòd esse pœnâ dignum, est malum moraliter, non primariò & per modum essentia peccati, sed ex consequenti, secundariò, & per modum proprietatis malitiæ: sicut enim bo-

Iii ij

num morale suas habet passiones, quæ non con- A]stituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmii vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœnæ.

94. Dices secundò: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95. Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96. Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fateatur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fateatur qui originale culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originale culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesiæ veneretur & laudet.

97. Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25. & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originale consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolutè: reatus autem absolutè sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam; sicque de facto sumitur à D. Thoma hic qu. 81. art. 3. ad 2. asserente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam: quo loquendi modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *Percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98. QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. conclus. 4. Nuño 3. p. qu. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99. Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo ar. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed sola averfio, vel aliquid averfioni respondens, scilicet destitutio animæ à justitiâ originali; & idè peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divinæ.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100. Confirmatur: D. Thomas locis §. sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ: At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101. Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadet: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrum dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divina, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus id potest habere: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ fortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subjecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102. Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut authore speciali; quod non minus ei repugnat

quam esse causam peccati actualis. Sequela patet: A
Effectus enim proveniens ab aliquo ut elevato,
attribuitur elevanti, ut in effectibus omnium
instrumentorum videre licet: Ergo si peccatum
Adami physicè efficienter ex elevatione divina
ad peccati originalis, seu prædicti habitus, in quo
Adversarij peccatum originale formaliter con-
sistere docent, transfusionem concurreret, Deo ut
causæ speciali ejus transfusio tribueretur.

103. Tertia verò pars suadetur: Actus ille ex vi
æti non fuit immutatus physicè, sed ad summum
moraliter: Ergo quoad physicum influxum
æquè impotens manit, supposito pacto, ac erat
ante pactum; transitus enim de non potente
physicè in physicè potentem, cum physicus &
intrinsicus sit, physicam & intrinsicam varia-
tionem exposcit.

104. Ex hoc confutata manet solutio aliquorum,
qui dicunt peccatum Adami habere quod sit
causa illius habitus, inclinantis animam in bo-
num commutabile, ex eo quod est peccatum capi-
tis, habentis proinde vim infectivam totius
naturæ. Nam peccatum Adami, ex eo quod fue-
rit peccatum capitis, nihil physicum habet, quod
non haberet, si esset ab illo patratum ut à singu-
lari persona: At hoc secundo modo peccatum
ab ipso non haberet vim ad physicè producen-
dum prædictum habitum in nobis: Ergo neque
illum habet, licet ab ipso ut à capite naturæ
committatur.

105. Secundo probatur eadem prima pars Minoris
principalis. Peccatum actuale Adami non existit
modò physicè: Ergo nequit physicè efficienter
influcere in prædictum habitum ad bonum com-
mutabile inclinans, in quo Adversarij pecca-
tum originale constituunt.

106. Dices, quod licet peccatum Adami non exi-
stat formaliter in se, existit tamen virtualiter in
semine corrupto, quod est instrumentum produ-
ctivum naturæ, & peccati originalis conse-
quentis naturam.

Sed contra: Illud peccatum nihil physicum
produxit in semine, per quod in ratione instru-
menti physicè in prædictum habitum influentis
constitueretur: Ergo nequit virtualiter existere
in semine. Consequentia patet, nam agens prin-
cipale solum existit virtualiter in alio, vel quan-
do est virtus illius ex natura sua, sicut calor est
virtus ignis, vel quando aliquid in illo producit,
ratione cujus illud sibi subordinet: At semen ex
natura sua non est virtus peccati Adami, sed so-
lius naturæ humanæ: Ergo si in semen nihil phy-
sicum ex peccato Adami derivetur, non potest
tale peccatum in eo virtualiter remanere. Ante-
cedens autem probatur primò ex jam dictis:
nam illud physicum nequit ex peccato Adami ex
sua natura, & attentis illis que ab intrinseco ta-
li peccato competunt, efficienter causari: cum
attentà physicà entitate illius, sit ejusdem ratio-
nis ac si capitale non esset; nec ex elevatione di-
vina, neque ex vi pacti, ut jam ostendimus: Ergo
nihil physicum ex illo potest derivari in se-
men &c. Secundo idem Antecedens suadetur ex
dictis supra art. 3. Vel illud physicum per pecca-
tum Adami productum in semine, esset qualitas
morbidà permanentè ipsi inherens, ut volue-
runt Gregorius, Richardus, & alij antiqui Theo-
logi; vel qualitas fluida, seu motio intentiona-
lis, semen subordinans peccato Adami ut causæ
principalis, sicut aliqui ex nostris Thomistis exi-
stimant? Neutrum dici potest, ut ibidem evi-

deni ratione monstravimus: Ergo ex peccato
Adami nihil physicum potest produci in semine,
per quod in ratione instrumenti physici ad pro-
ducendum prædictum habitum, in quo Adver-
sarij peccatum originale consistere docent, con-
stituitur.

Dices, ex hac ratione sequi, quod etiam juxta
nostram sententiam, constituentem peccatum
originale in privatione, semen non possit per
modum instrumenti physici ad ejus productio-
nem concurrere, cujus oppositum supra art. 3.
docuimus.

Sed negatur sequela, nam juxta sententiam
constituentem peccatum originale in privatio-
ne, non requiritur ad ejus efficientiam superad-
ditio alicujus virtutis positivæ in semine, sicut
necessaria est juxta constituentem illum in habi-
tu; sed sufficit vis quædam privativa, seu defe-
ctus vigoris ad communicandum justitiam origi-
nalem, quo pollebat in statu innocentie, ut ibi-
dem declaravimus.

Secunda pars Minoris principalis, in qua dixi-
mus, Adamum per suum peccatum non posse esse
causam efficientem duntaxat moralem prædicti
habitus, ad bonum commutabile inclinantis (in
quo Adversarij peccatum originale constituunt)
breviter suadetur. Tum quia causa moralis non
præbet ex vi sua sufficientem influxum in effe-
ctum, quo illum executioni mandat, sed tantum
ad id movet & excitat alienam voluntatem:
constat autem Adamum non hoc modo ad pec-
catum originale, quod in nobis transmittitur,
concurrere, cum nulla sit alia voluntas quam
moveat & excitet ad ejus productionem. Tum
etiam quia causa moralis alicujus effectus sem-
per debet habere comitem causam ejus phy-
sicam, nempe illam voluntatem quam allicit &
mover ut illum executioni mandat: Ergo quic-
quid sit de causalitate morali Adami in nostrum
peccatum, debet necessariò concedi aliqua causa
physica, quæ ad illud executivè concurrat.

Hæc sententia magis confutabitur ex dicendis
disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum
habituale personale non consistere in habitu in-
clinante voluntatem in bonum commutabile ut
in ultimum finem: si enim Adamus in sua
propria voluntate non produxit talem habitum
quando deliquit, neque illum produciunt alij
peccatores, non est cur ab ipso Adamo produci
debeat in voluntate parvulorum, in quibus non
plura requirenda sunt pro constituendo origina-
li peccato, quam in eodem Adamo & in reli-
quis pro constituendo habituali peccato perso-
nali, ut de se manifestum est.

S. IV.

*Vera sententia explicatur. & auctoritate
D. Thomæ fulcitur.*

109. LICET in hac questione difficile non sit alio-
rum impugnare placita, & ostendere quid
non sit originale peccatum, veram tamen pro-
ferre sententiam, & explicare quid illud sit, &
in quo ejus ratio formalis consistat, difficillimum
apparet, eò quòd hujus peccati natura obscu-
rissima sit, & humanæ mentis aciem planè tran-
scendat. Attamen ea opinio videtur probabilior,
ac menti & doctrinæ D. Thomæ conformior,
quæ docet rationem formalem constitutivam
peccati originalis, esse privationem justitiæ ori-

ginalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcipuè ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomistæ, & plures ex Recentioribus, favetque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. ubi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Adæ, nisi nuditatem justitiæ.* Sed præ omnibus hanc sententiam clarissimè docet S. Thomas hîc qu. 82. art. 3. ubi expressè dicit quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali.* Et deinde sic concludit: *Peccatum originale, materialiter quidem est concupiscentia, formaliter verò est defectus originalis justitiæ.* Similia habet qu. 3. de malo art. 7. dicens, *In peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ:* quod etiam repetit qu. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatis causâ prætermittimus.

110. Nec valet responsio Gregorij de Martinez, dicentis D. Thomam locis citatis non sumere ly *formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primarium, ejus procul dubio expressè & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæquatè explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrat, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale; & idèd ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent à formali peccato originali excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

111. Nec huic evasioni favet id quod de peccato actuali subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expressè affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, illudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituitur per privationem; & idèd quando hunc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmet constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, imò in omnibus locis in quibus hanc questionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

112. Non valet etiam quod alij dicunt, nimirum D. Thomam locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ ori-

ginalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est, & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorem locis citatis, & præsertim hîc tota quæst. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria, & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ, speciali-que ratione justitiæ originali oppositum, non verò ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicae exponuntur.

PRÆTER testimonia jam adducta, plurimæ sunt rationes Theologicae, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in negativo, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thomæ ostendemus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essentialiter consistit in eo quod per se primò tollitur per baptismum; cum hoc sacramentum ad delendam culpam originalem institutum sit: Sed per baptismum per se primò tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primarium, cum per illud per se primò conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut auferat effectum ipsius primarium communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificanti, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio constitutiva, à quo tanquam à radice & origine cætera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed à privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant aliæ deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posterum fomes, seu concupiscentia, & rebellio appetitus inferioris contra superiorem, pœnalitates corporeæ, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, aliæque miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra qu. 8. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doctor his verbis: *Per justitiam originalem perfectè ratio continebat inferiores animæ vires, & ipsa ratio à Deo perficiebatur ei subiecta. Hæc autem originalis justitiæ subtrahita est per peccatum primi parentis: & idèd omnes vires animæ remanent quodammodo deficiente proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa deficiunt, vulneratio dicitur naturæ.* Idiptum fusè & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic discurre: *Quia distri-*

status (scilicet iustitiæ originalis) tam ordinata A
integritas tota causabatur ex subiectione humane
voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subdu-
ctâ humanâ voluntate à subiectione divina, de-
periret illa perfectâ subiectione inferiorum virium
ad rationem, & corporis ad animam: unde con-
sequutum est, ut homo sentiret in inferiori appe-
titu sensibili concupiscentiæ, & iræ, & carerum
passionum inordinatos motus, non secundum ordi-
nem rationis, sed magis ei repugnantes, & eam
plerumque obnubilantes, & quasi perturbantes:
& hæc est repugnantia carnis ad spiritum, de qua
Scriptura loquitur &c. Et cap. sequenti: Conse-
quutum est etiam ut in corpore sentiretur corruptio-
nis defectus, ac per hoc homo incurreret necessi- B
tatem moriendi, quasi anima jam non valente
corpus in perpetuum continere, vitam ei preben-
do unde homo factus est passibilis & mortalis,
non solum quasi potens pati & mori ut antea; sed
quasi necessitatem habens ad patiendum & mo-
riendum. Quibus verbis S. Doctor aperte declar-
rat, omnes deordinationes & miseras per Ada-
mi peccatum ad nos transfusas, ex privatione ju-
stitiæ originalis, quantum ad primum & præci-
puum ejus effectum, qui erat mentem Deo ut ul-
timo fini perfectè subijcere, veluti rivulos à
fonte, & ramos à radice, procedere.

Idem dicendum de pœna damni peccato origi-
nali debita: nam pueri ratione privationis gratiæ, vel (quod idem est quoad præfens) C
originalis iustitiæ, quantum ad effectum primum,
ut ortæ ex Adami peccato, quovis alio secluso,
sunt indigni gloriæ seu visionis beatificæ, & ha-
bent condignitatem ad pœnam damni, quæ in
carentia divinæ visionis consistit: sicut in statu
integritatis & innocentie iustitia originalis eos
fecisset dignos vitæ æternæ per modum hæredita-
tis: unde cum dignitas pœnæ sit proprietas con-
sequens culpam, in privatione iustitiæ origina-
lis, quantum ad primum ejus effectum, pec-
cati originalis essentia debet consistere.

116. Quarta ratio: Privatio voluntaria gratiæ, seu
originalis iustitiæ secundum effectum prima-
rium, ut est in nobis voluntarius terminus pec-
cati actualis Adami, habet quicquid requiritur
ut sit formaliter peccatum habituale: Ergo cum
non sit peccatum personale, ut patet in pueris,
qui ante omne personale delictum tali privatio-
ne maculantur, oportet ut sit ipsum peccatum
originale. Consequentia manifesta est, Antecedens
probatum primò: quia talis privatio, ut ex
Adami peccato orta, nihil est aliud nisi habitua-
lis & voluntaria aversio à Deo sine ultimo & su-
pernaturali; sicut enim gratia sanctificans est
ipsa unio & conversio habitualis hominis ad
Deum ut finem supernaturalem, ita ejus priva-
tio, quatenus prædicto modo voluntaria, est ha-
bitualis aversio & separatio ab illo: Sed pecca-
tum mortale habituale, non est aliud quam hujus-
modi aversio & separatio, ut disp. sequenti pate-
bit: Ergo talis privatio, ut ex Adami peccato
orta, est formaliter peccatum habituale in par-
vulis. Secundò quia sicut gratia est supernatura-
lis vita animæ, ejusque cum Deo amicitia, san-
ctitas, munditia, & decor; ita privatio volun-
taria gratiæ est ejusdem animæ mors, inimicitia
cum Deo, iniquitas, immunditia, & macula,
quod & nihil ampliùs peccatum habituale im-
portat, ut ibidem ostendemus.

117. Addo quod, peccatum habituale nihil est
aliud quam carentia voluntaria iustitiæ seu re-

118. A
citudinis habitualis animæ debita: Sed privatio
iustitiæ originalis est carentia voluntaria iustitiæ
seu rectitudinis habitualis animæ debita: Ergo
in parvulis est peccatum habituale. Minor pro-
batur: In primis enim hæc carentia est volunta-
ria voluntate primi parentis, in qua omnium po-
sterorum voluntates ut in capite continebantur;
est etiam carentia iustitiæ seu rectitudinis nobis
debitæ; cum Adamus ex lege & pacto cum Deo
inito, iustitiam originalem non sibi soli, sed
etiam ut posteris transfundendam acceperit: Ergo
talis privatio est carentia voluntaria iustitiæ
seu rectitudinis habitualis animæ debita; subin-
deque habet omnia requisita ad rationem pecca-
ti habitualis.

Ultima ratio: Peccatum originale non confi-
stit in peccato actuali Adami præterito, ut ex-
trinsecè parvulos peccatores denominante; sed
est aliquid ex Adami peccato ad nos traductum,
receptum in anima vel potentiis, & ab eis distin-
ctum: At hoc non potest esse aliquid positivum,
neque ex privationibus potest esse alia quam pri-
vatio gratiæ, seu iustitiæ originalis quoad effe-
ctum primum: Ergo in tali privatione pecca-
tum originale consistit. Major supra s. 2. contra
Pighium, Catharinum, & Salmeronem demon-
strata est. Minor etiam quoad primam partem
patet ex supra dictis: ostendimus enim pecca-
tum originale non posse formaliter consistere in
concupiscentia, neque in qualitate morbida ex
sibilo serpentis causata, neque in reatu pœnæ,
nec denique in habitu animam ad bonum com-
mutabile inclinante, seu in conversione habitua-
li ad creaturam; vix autem aliud positivum, in
quo consistat, assignari vel imaginari potest. Pro-
batur verò quantum ad secundam: Tum quia
sola privatio iustitiæ originalis est omnino pri-
ma, radixque & origo carerum, quæ ad pecca-
tum originale spectant, ac proinde ipsa duntaxat
potest illud constituere. Tum etiam quia eo pro-
portionali modo debemus in peccato originali
coordinare privationes ad illud pertinentes, quo
coordinantur in originali iustitiæ perfectiones
quæ per tale peccatum auferuntur: Sed inter has
sola illa perfectio quæ residet in anima, & illam
rectificat in ordine ad Deum, est prima & con-
stitutiva essentia ipsius originalis iustitiæ, cate-
ræ autem habent se vel materialiter, vel ut pro-
prietates consequentes: Ergo pariter in peccato
originali privatio illius primæ perfectionis erit
essentialis & constitutiva: reliquæ verò inde
subsecutæ, vel materialiter, vel per modum pro-
prietatis ad illud pertinebunt.

119. E
Addo quod, cum peccatum originale sit pec-
catum nature, in illa privatione consistere de-
bet, quæ priùs & immediatius ipsam naturam
afficit: hæc autem est privatio iustitiæ originalis
secundum effectum primum; sicut enim iste
effectus erat immediatè in essentia animæ, quæ
est propria hominis natura, ita ejus privatio im-
mediatè & primariò eandem naturam afficit:
ipsa ergo erit propria & formalis ratio talis pec-
cati constitutiva; reliquæ verò, quæ sunt in vo-
luntate & aliis potentiis, pertinebunt ad illud
secundariò & ex consequenti, sicut ipsa poten-
tia pertinent ad naturam.

120. Dices cum Curiele, ex peccato Adami derivari
in posteros privationem habituales conformita-
tis ad legem quam transgressus est, hancque
privationem videri aptiorem omnibus aliis ad
peccatum originale constituendum; quia cum

de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet consisti per aversionem ab illa; ita quidem ut si peccatum sit actuale, constituitur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu; si verò sit habituale, sicut est originale, constituitur per habituales aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debita haberi à supposito.

121. Sed contra primò: Ex peccato Adami solùm derivatur in posteros privatio formæ debita ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas: Ergo nullus alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promisit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas. Tum etiam quia sola illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfudisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil iraduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hereditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

122. Contra secundò: Sicut in nobis habitualis conformitas ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus à gratia & virtutibus, quæ inveniunt in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in præparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si lege non observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quàm ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea incluse, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quàm privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Præcipua objectiones solvuntur.

123. **O**BJICIUNT in primis Adversarij quædam testimonia D. Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur consistere: nam hic qu. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut ægritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus: habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumenta, appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

124. Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale habitum similitudinariè & metaphoricè, quia habitui assimilatur, non solùm in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene vel male in ordine ad naturam, ut ex ejus definitione constat, quicquid prædicto modo disponit, largè & improprie dicitur habitus: unde cum per privationem justitiæ originalis partes humanæ naturæ malè se habeant, sin: que in ordine ad ipsam naturam pravè dispositæ, talis privatio à D. Thoma habitus appellatur. Cum verò subdit, peccatum originale esse ægritudinem & languorem naturæ, loquitur in sensu causali, non

A formali, & intendit solùm quòd sicut sublatà sanitate sequitur ægritudo corporalis, ita sublatà justitià originali, & subjectione animæ ad Deum, quæ erat perfecta ejus sanitas, sequitur languor & inordinatio potentiarum animæ, & concupiscentia seu fomes peccati, quæ ad materiale peccati originalis pertinent, ut supra ex Divo Thoma vidimus.

125. **O**bjiciunt secundò: Si peccatum originale in privatione justitiæ originalis consisteret, non tolleretur per baptismum: Sed hoc dici nequit, cum hoc sacramentum ad tollendum originale peccatum institutum sit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Originalis justitiæ non restituitur per baptismum, quia post illum adhuc in nobis remanet concupiscentia, & vires inferiores rationi resistunt: Ergo si peccatum originale in talis justitiæ privatione consistat, sequitur illud non tolli per baptismum.

126. Respondeo cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 2. ad 2. *quod justitia originalis restituitur in baptismo, quantum ad hoc quod superior pars anima conjungitur Deo, per cujus privationem intrat reatus culpa, sed non quantum ad hoc quod rationi subjiciuntur inferiores vires: ex hujusmodi enim defectu est concupiscentia, quæ manet post baptismum.* Ex quo patet quàm ad mentem ipsius supra dixerimus, formale constitutum peccati originalis esse privationem originalis justitiæ, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcisè ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificantis, qui est sanctificare animam, eamque Deo ut ultimo fini conjungere: nam talis effectus nobis per baptismum restituitur, cum in ipso gratia habitualis nobis infundatur, per quam anima sanctificatur, & Deo ut fini ultimo habitualiter conjungitur.

127. **O**bjicitur tertio: Peccatum originale non solùm dicit aversionem à Deo ut ultimo fine, sed etiam conversionem ad bonum commutabile, tanquam ad finem ultimum: Atqui talis conversio est aliquid positivum: Ergo peccatum originale non consistit adæquatè in privatione gratiæ seu originalis justitiæ, sed ejus essentia seu ratio formalis ex positivo & privativo constat. Minor videtur certa, Major verò suaderetur. Parvulus in peccato originali existens habet aliquem ultimum finem: Sed non habet Deum pro fine ultimo, cum sit aversus ab illo: Ergo est conversus habitualiter ad creaturam tanquam ad ultimum finem.

Confirmatur: Non potest dari recessus à termino à quo, sine accessu ad terminum ad quem: Ergo neque aversio à Deo, sine conversione ad creaturam.

128. Respondeo primò, peccatum originale, adæquatè sumptum, tam aversionem à Deo ut ultimo fine, quàm conversionem ad bonum commutabile tanquam ad finem ultimum importare; cum hoc tamen discrimine, quòd aversio ad rationem ejus formalem spectat, conversio verò est extra totum formale originalis culpæ, & ad summum de materiali ad illam pertinet, sicut de concupiscentia supra dicebamus. Et in hoc sensu explicari potest S. Thomas, dum ait qu. 5. de malo artic. 2. quod in peccato originali non est conversio, sed sola aversio: non enim excludere intendit conversionem ad bonum commutabile à peccato originali adæquatè sumpto, sed solùm ab ejus quidditate & ratione formali.

Secun-

129. Secundo responderi potest distinguendo Majorem: peccatum originale dicitur conversionem ad bonum commutabile, formalem & positivam, nego Majorem: virtuale & interpretativam, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: conversio ad creaturam formalem & positivam, aliquid positivum est, concedo Minorem: virtualis & interpretativa, nego Minorem: hæc enim conversio licet ad modum alicujus positivi concipiatur, tamen formaliter nihil est præter privationem; est enim sola aversio à Deo ut ultimo fine, quæ vocatur conversio interpretativa, quia præbet sufficiens fundamentum ut possimus interpretari voluntatem pueri in peccato originali existentis, & dicere eam magis ad creaturam quam ad Deum esse affectam. Unde ad probationem Majoris dicendum est, parvulum existentem in peccato originali, habere quidem Deum ut est primum existendi principium pro ultimo fine naturali (eo modo quo creatura irrationalis in Deum ut ultimum finem ordinari dicuntur, in quantum aliquam ejus similitudinem & perfectionem participant) sed nullum habere ultimum finem morale, nisi virtualiter & interpretativè, ut jam explicatum est.

130. Ad confirmationem dicatur, quod licet non possit dari recessus à termino à quo positivus, sine accessu ad terminum ad quem, bene tamen privativus, ut patet in Angelo, qui potest recedere ab uno loco, non accedendo ad alium, quia non recedit per motum positivum, sed per negationem operationis, quæ est ipsi ratio locandi, ut offendimus in tractatu de Angelis: unde cum aversio, quæ est de essentia peccati originalis, non sit positiva, sed tantum privativa (est enim pura carentia subjectionis ad Deum tanquam ad ultimum finem) tale peccatum non importat conversionem ad creaturam, nisi virtuales & interpretativam.

131. Objicitur quartò: Etsi primus patens non accepisset justitiam originalem in posterius transfundendam, filij ejus originale peccatum contraheret: Sed tunc peccatum originale non consisteret in privatione originalis justitiæ: Ergo nec modò in tali privatione culpa originalis consistit. Minor patet: tunc enim carentia justitiæ originalis non esset privatio, sed pura negatio, cum in eo casu debita non esset talis justitia. Major verò suaderetur: Etsi Adamus non accepisset justitiam originalem in posterius transfundendam, potuisset tamen caput illorum morale constitui; cum hoc ex solo beneplacito divinæ voluntatis dependeat, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, ut supra docuimus; subindeque Deus tunc potuisset nos in Adamo ad observantiam alicujus præcepti obligare: Ergo, illo peccante, posterij ejus peccarent, & consequenter peccatum originale contraherent.

132. Respondeo quod si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posterius tradendam, peccatum originale quod transfunderet in posterius, esset alterius essentia & rationis ac modò est; tunc enim cum nihil intrinsecum ex ipso ad posterius posset traduci, quod haberet rationem peccati, culpa originalis in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito & non retractato, formaliter consisteret: siquidem nunc talem denominationem à constitutione peccati originalis idèò rejicimus,

Tom. III.

A quia ex Conciliis & SS. Patribus suprà citatis habemus tale peccatum esse aliquid in nobis, & intrinsecè nos afficiens; aut etiam, quia tam pro peccato originali, quam pro aliis habitualibus constituendis, habemus de facto privationem gratiæ intrinsecam & voluntariam, in qua, ut supra ostendimus, omnia ad talem effectum constituendum requisita concurrunt: ubi autem pro aliquo effectu constituendo adest ratio intrinseca sufficiens, non licet ad denominationes extrinsecas recurrere.

Hæc solutio illustrari potest exemplo peccati habitualis personalis, quod ex actu peccaminoso resultat in anima, & in ea habitualiter permanet, donec per penitentiam retractetur, & per gratiam sanctificantem in justificatione infusam deleatur. Theologi enim communis docent, cum S. Thoma infra referendo, tale peccatum in privatione gratiæ sanctificantis formaliter consistere; & tamen si Deus hominem ad ordinem gratiæ non elevasset, sed in puris naturalibus ipsum condidisset, & ille tunc mortaliter peccasset, peccatum habituale ex actu illo peccaminoso resultans, non consistisset in privatione gratiæ, sed in denominatione extrinseca desumpta ex actu peccati præterito, vel in privatione naturalis rectitudinis rationis, aut in aliquo alio intrinseco vel extrinseco. Cur ergo pariter nobis non licebit asserere, quod si Adamus non accepisset justitiam originalem, vel aliam formam sibi conservandam, & in posterius tradendam, peccatum originale in illo casu, aut statu, foret alterius essentia & rationis ac modò est, & in sola extrinseca denominatione, sumpta à peccato actuali Adami præterito, formaliter consisteret?

Objicitur quintò: Peccatum nostrum originale debet esse ejusdem rationis, ejusdemque speciei cum peccato Adami; idem enim saltem specie peccatum quod ille commisit, in nos transfundit: Sed peccatum Adami consistebat in positivo: Ergo & peccatum originale quod in nos transfunditur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami fuit peccatum commissionis contra præceptum negativum non edendi de ligno vetito, aut non superbiendi: Sed peccatum commissionis in positivo consistit, ut suprà fuse ostendimus: Ergo & peccatum Adami.

Respondeo distinguendo Majorem: peccatum nostrum originale debet esse ejusdem speciei cum peccato Adami, habituali concedo, actuali nego. Similiter distinguo Minorem: peccatum Adami actuale consistebat in positivo, concedo Minorem: peccatum habituale, nego Minorem, & Consequentiam. In Adamo igitur duplex fuit peccatum, unum actuale, quod fuit actus superbiæ, inobedienciæ, aut gula, à quo ipse Adamus dictus est peccans, & nos, prout eramus in illo, dicimur in eo peccasse: aliud verò habituale, quod fuit terminus talis actus, denominavitque Adamum peccatorem. Primum quidem fuit positivum, sicut cætera peccata actualia; quoad secundum verò, non fuit pro formali, nisi privatio gratiæ vel originalis justitiæ, ut patebit ex dicendis disputatione sequenti, ubi ostendemus peccatum habituale in privatione gratiæ sanctificantis consistere. Unde quia peccatum nostrum originale non se habet per modum actus, sed per modum termini, ut antea declaravimus, neque ab eo dicimur peccantes, sed peccatores; æquiparandum & assimilandum

K k k

potius est peccato habituali Adami, consistenti A in privatione, quam peccato ejus actuali, importanti de formali aliquid positivum.

336. Instabis: Peccatum habituale Adami erat ejusdem speciei cum actuali, aliàs transacto actu non mansisset idem peccatum secundum speciem: Ergo si peccatum actuale Adami consistebat in positivo, idem dicendum erit de habituali; subindeque de peccato originali quod in nos transfunditur, cum illud, ut jam dicebamus, peccato habituali Adami assimilatur.

337. Respondeo distinguendo Antecedens: erat ejusdem speciei in genere moris, concedo Antecedens: in esse physico, nego Antecedens, & Consequentiam. Explicatur solutio exemplo peccati commissionis & omissionis. Licet enim peccata commissionis & omissionis ex eodem motivo procedentia, sint ejusdem speciei in esse moris, ut supra ostendimus; quia tamen physice aut metaphysice loquendo plusquam specie inter se differunt, hujusmodi convenientia specifica in esse moris, non impedit quod unum sit positivum, & aliud privativum. Ita similiter, quamvis peccatum originale, & peccatum actuale Adæ, & universaliter peccatum habituale & actuale ex quo relinquitur, sint ejusdem speciei in esse morali, & prudenti estimatione hominum, tum quia habituale, cum sit terminus actualis, reducitur ad illud; tum etiam quia sunt contra eandem legem, & ex eodem motivo procedunt; hoc tamen non obstat quominus in esse physico specie & plusquam specie inter se differant, & unum in positivo, aliud in privativo consistat.

Disp. 3.
art. 6.

S. VII.

Solvitur difficile argumentum.

338. **O**BJECTIONES ultimò: Privatio justitiæ originalis est pœna peccati originalis: Ergo in tali privatione nequit essentia culpæ originalis consistere. Antecedens expressè docetur à S. Thoma infra quæst. 85. art. 5. ubi ait: *Subtractio originalis justitiæ habet rationem pœnæ, sicut etiam subtractio gratiæ.* Item qu. 5. de malo art. 1. sic concludit: *Conveniens pœna peccati originalis est subtractio gratiæ, & per consequens visionis divinæ, ad quam homo per gratiam ordinatur.* Ratio etiam id suadet: nihil enim est magis commune & decantatum, quam quod justitiæ originalis Adami & ejus posteris ablata sit in pœnam peccati. Consequentia verò probatur: Pœna supponit in subjecto culpam, cum idcirco pœna inducatur, quia subjectum est illa dignum ratione culpæ; item pœna est à Deo, utpote simpliciter bona, & secundum ordinem divinæ justitiæ & sapientiæ, non verò culpa, cum sit mala moraliter: Ergo si privatio justitiæ originalis sit pœna peccati originalis, non potest esse ipsa culpa originalis formaliter, seu ratio formalis constitutiva illius.

339. Hoc argumentum valde torquet & exercet Theologorum ingenia, unde ut ab illo se expediant, varias solutiones & dicendi modos excogitarunt. In primis aliqui negant absolutè Antecedens, & dicunt privationem justitiæ originalis esse duntaxat effectum peccati originalis, non verò pœnam illius.

Sed hæc solutio displicet: Primò quia manifestè repugnat doctrinæ D. Thomæ locis citatis. Secundò, quia supposito quod Deus statuerit conferre hominibus justitiæ originalem, illof-

que ad ordinem supernaturalem per gratiam evehere, non potest illis justitiæ vel gratiam auferre, nisi in pœnam alicujus peccati; sicut supposito quod alicui gratiam contulerit, non potest suspendere concurrentem ipsam conservantem, nisi propter indignitatem subjecti ratione culpæ: Ergo quod Deus justitiæ originalem vel gratiam non conferat, pœna est alicujus peccati. Tertio, Non esse gratiæ vel justitiæ originalis in parvulis, est illis disconveniens & malum, & aliunde est à Deo: Ergo obtinet rationem pœnæ; omne namque malum quod est à Deo, cum potest sic culpa esse non possit, necessariò habet rationem pœnæ. Denique, dato, & non concessio, quod privatio gratiæ aut justitiæ originalis sit effectus, & non pœna originalis peccati, non solvitur difficultas argumenti propositi; cum effectus culpæ non minus eam præsupponat, quam pœna illi debita. Unde

Respondent alij, privationem gratiæ aut justitiæ originalis in parvulis esse pœnam, non quidem culpæ originalis ipsis intrinsecæ, cum sit eà posterior, sed peccati originalis originantis, nempe peccati actualis, quo Adamus in persona omnium deliquit; unde tale peccatum præsupponit, & non constituit. Ita Vazquez hic disp. 132. c. 10.

Sed hæc etiam solutio communiter rejicitur, quia negari non debet esse intrinsecè in pueris peccato originali infectis pœnæ condignitatem; non enim propter solum peccatum actuale, quod Adamus commisit, sed etiam propter originale, quod ad eos traduxit, excluduntur à regno Dei, & privantur gratiæ & originali justitiæ; quamvis hujusmodi pœnæ utrique peccato diversimodè correspondeant, peccato scilicet actuali Adæ tanquam demerito, peccato verò originali sicut termino ejusdem peccati actualis, in quo ipsius demeritum virtualiter permanet.

His ergo solutionibus rejectis, dicendum est, 146. privationem justitiæ originalis, quantum ad primarium ejus effectum, qui est subjicere mentem Deo ut ultimo fini, non esse pœnam peccati originalis, sed potius rationem formalem constitutivam illius; quantum verò ad alios effectus secundarios, qui sunt subjectio corporis ad animam, & appetitus inferioris ad superiorem, esse illius pœnam; ex privatione enim horum effectuum justitiæ originalis, oriuntur in homine concupiscentia, fomes peccati, necessitas moriendi, morbi, & aliæ hujus vitæ pœnalitates, quæ sunt pœnæ peccati originalis, & effectus illius. Vel ut dicunt Salmanticenses: privatio gratiæ seu justitiæ originalis potest considerari dupliciter; primò in quantum est mala Deo, & tollit subjectionem ipsi debitam; secundò ut est mala homini, & quatenus tollit perfectionem ipsi promissam & debitam, illumque in seipso perficientem: quemadmodum ipsa gratia sanctificans, quæ tali privationi opponitur, potest considerari vel ut est bonum hominis, & quædam forma dans ejus animæ maximam perfectionem, scilicet participationem divinæ naturæ, quæ redditur in seipsa bona, sancta, perfecta, & veluti deiformis; vel ut est bonum Dei, & quatenus animam Deo ut sponso tradit, & ut ultimo fini subjicit. Si privatio gratiæ aut justitiæ originalis primo modo spectetur, habet rationem culpæ, cum sit aversio moralis & voluntaria à Deo ut fine ultimo: si secundo modo, habet rationem pœnæ, cum sit mala & disconveniens homini, & à Deo ordinata contra deordinationem & deformitatem culpæ,

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur: quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *Idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

142. Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio iustitiæ originalis, ut subjicientis mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Iustitia originalis, ut subjiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

143. Respondeo quod quamvis carentia iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxiliij divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen iustitiæ originalis ut subjicientis mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

144. Si dicas secundò, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica iustitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quam illam infligi à Deo; idèò namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium iustitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus iustitiæ originali privari.

145. Ex his inferes, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subjectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertio intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subjectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

146. Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subjectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque adeò ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam citò concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quam affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præscindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illam influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accepit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICVLVS VI.

In quo subijctetur originale peccatum?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDVM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in femine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundò, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in femine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In femine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eò quòd per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundò, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quam in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum, vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4. & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quam potentis illius: Ergo prius hoc peccatum inhæret animæ, quam ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eò quòd per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatius generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

Kkk ij